

Rotterdam, 29 maart '05

Aan:
De Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie
Mw. drs. M.C.F. Verdonk
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Betreft: bevindingen van het NPRD
Ons kenmerk: 4.4.2./2005/GG/BEV

Geachte mevrouw Verdonk,

In het Ministerieel Besluit tot instelling van het Nationaal Platform voor overleg en samenwerking tegen Racisme en Discriminatie is in Artikel 5 lid 2 vastgelegd dat het platform jaarlijks voor 1 april inhoudelijk verslag van haar bevindingen uitbrengt aan u, hetgeen het platform bij deze doet.

Vorig jaar heeft het platform zijn zorg uitgesproken over de verharding en onzorgvuldigheid in het maatschappelijk debat ten aanzien van burgers met een niet-Nederlandse etnische achtergrond. Deze zorg is in het afgelopen jaar niet weggenomen. Nog steeds is er sprake van een klimaat, waarin gedacht wordt in wij-zij-verhoudingen en gezocht wordt naar (vermeende) tegenstellingen in plaats van bindende overeenkomsten. Gelukkig constateert het NPRD ook veranderingen in het maatschappelijk debat. Na de moord op Theo van Gogh en de daarop volgende gewelddadigheden hebben veel bestuurders en de vertegenwoordigers van islamitische en zelforganisaties hun verantwoordelijkheid genomen op een wijze waarover het platform zeer te spreken is. Ook de positieve reacties van vele burgers gericht tegen de gewelddadigheden na de moord vindt het platform hoopgevend. Het platform is verheugd dat diverse overheden en NGO's activiteiten hebben ondernomen gericht op het versterken van de binding binnen de Nederlandse samenleving. Dergelijke activiteiten verdienen – voor zover zij nog niet plaatsvinden – breed navolging.

Belangrijk vindt het platform dat de wij-zij-tegenstellingen worden doorbroken. Daarvoor acht het NPRD het onder andere nodig dat negatieve en stigmatiserende beeldvorming wordt voorkomen. Beeldvorming die vergaande gevolgen heeft voor groepen op verschillende maatschappelijke terreinen als arbeidsmarkt en onderwijs. Het overdragen van kennis en objectieve informatie kan een rol spelen bij het tegengaan van negatieve beeldvorming. Daarnaast vindt het platform het belangrijk, dat met name gezagsdragers zich bewust zijn van hun invloed op die beeldvorming en daarmee op het bevorderen danwel reduceren van tegenstellingen tussen bevolkingsgroepen. Ook burgers dienen zich bewust te zijn van hun onderlinge verantwoordelijkheid.

Negatieve beeldvorming in de media is vaak het gevolg van gebrekkige kennis en het ontberen van goede referenties. Beide kunnen (mede) worden tegengegaan door een grotere toegankelijkheid van redacties voor leden van etnische groepen.

Het voorafgaande is zeker nodig nu uit de media en onderzoeken naar voren komt, dat in veel gemeenten en regio's in ons land sprake is van een toenemende en gewelddadige intolerantie. Zowel de Anne Frank Stichting en de Universiteit van Leiden¹ als het LBR en de ADB's wijzen op een toename van rechts-extremistische sympathieën onder jongeren en hun grotere betrokkenheid bij racistisch geweld. Deze groep(en) van jongeren groeit

¹ Zie: Monitor Racisme & Extreem Rechts, zesde rapportage van Van Donselaar en Rodrigues, 2004.

gestaag en zorgt steeds vaker voor grote problemen. Het NPRD is van mening, dat in die regio's waar deze problemen spelen gemeenten het voortouw moeten nemen in de aanpak ervan. Gelet op de groei van de groep(en) en het aantal voorvallen, zijn maatregelen noodzakelijk. Gemeenten dienen daarvoor samenwerking te zoeken met niet alleen politie en OM maar met het gehele maatschappelijke middenveld.

Maatschappelijke binding tussen burgers zoals het kabinet die beoogt, kan alleen succesvol zijn als die ook op lokaal niveau uitdrukkelijk gestalte krijgt.

De discriminatieproblematiek binnen gemeenten was voor het NPRD ook aanleiding om een deel van in de 2004 door het NPRD uitgevoerde campagne te richten op de buurt. Binnen dit deel van de campagne is met name ingezet op het informeren van professionals en intermediairen over thema's als het toenemend rechtsextremisme onder jongeren en het bieden van concrete handvatten voor de aanpak van problemen. Het NPRD merkt dat er veel vragen leven op dit terrein. De NPRD publicatie 'Discriminatie in de buurt' vindt dan ook gretig aftrek.

Voor een effectieve aanpak van problemen op lokaal en regionaal niveau zijn gespecialiseerde voorzieningen noodzakelijk. ADB's vormen een onmisbare schakel in de lokale aanpak. Het platform deelt uw zorg met betrekking tot de tendens dat steeds meer gemeenten korten op de financiering van ADB's danwel deze willen beëindigen. Het NPRD is zeer ingenomen met uw voornemen om binnen een tijdsbestek van drie maanden een plan van aanpak op te stellen voor de verdere ontwikkeling van de ADB's. Daarbij wil het platform wel opmerken, dat de uitkomst van het door u ingezette traject dient te zijn dat ADB's als voorziening gehandhaafd blijven. Het platform beschouwt ADB's als gespecialiseerde bodies, die slachtoffers van discriminatie hulp en bijstand bieden, zoals bedoeld in de EU-richtlijn. Een goede infrastructuur tegen discriminatie en racisme is en blijft noodzakelijk. Een dergelijke infrastructuur vereist ook afstemming; in eerste instantie tussen de verschillende overheidsinstellingen en –lagen, maar ook tussen overheden en het maatschappelijk middenveld.

Een goed voorbeeld hiervan zijn de verschillende projecten die in het land zijn ontwikkeld en worden uitgevoerd rond horecadiscriminatie, waarbinnen overheid, politie, OM, ADB's en horecaondernemers samenwerken om discriminatie binnen de horeca en bij de toelating tegen te gaan. Discriminatie in de horeca van met name jongeren uit etnische groepen wordt als een groot probleem ervaren en juist de gezamenlijke aanpak ervan lijkt vruchten af te werpen. Dergelijke samenwerkingsverbanden dienen navolging te krijgen. Niet alleen in andere gemeenten waar dergelijke problemen zich voordoen, maar ook in andere maatschappelijke sectoren.

Internet als vrijplaats voor het ventileren van racistische, discriminerende en beledigende standpunten en het aanzetten tot haat verdient permanente aandacht. Het gaat hierbij niet alleen om discriminatoire sites, al dan niet gehost in het buitenland, maar ook om chatboxen en fora. Zelfregulering is geboden, maar waar nodig en mogelijk dient met het oog op de rechtshandhaving gekozen te worden voor strafrechtelijke aanpak. Politie en Openbaar Ministerie dienen ook waar het gaat om discriminatie op het internet de Aanwijzing Discriminatie van het College van Procureurs Generaal te volgen. Het voorafgaande laat onverlet dat een gespecialiseerde voorziening als het Meldpunt Discriminatie Internet noodzakelijk blijft.

Het NPRD is van mening, dat participatie van etnische groepen in alle geledingen van de samenleving bijdraagt aan het tegengaan van discriminatie en racisme. Uitdrukkelijk dient hier opgemerkt te worden, dat het niet de oplossing is. Dit betekent volgens het platform, dat maatschappelijk sectoren als de arbeidsmarkt en het onderwijs in gelijke mate toegankelijk moeten zijn voor alle groepen. Het door de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geïnitieerd onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van etnische groepen ziet het platform als een eerste en goede stap, mits dat ook leidt tot vervolgvactiteiten. Breed erkend wordt, dat discriminatie op de arbeidsmarkt een van de

knelpunten vormt, die leden van etnische groepen ondervinden bij hun maatschappelijke participatie. Het NPRD is van mening, dat overheid en werkgevers- en werknemersorganisaties, in overleg en samenwerking met organisaties van etnische groepen en expertisecentra op het gebied van discriminatie, moeten komen tot concrete afspraken en waar nodig maatregelen om discriminatie tegen te gaan en dat ontwikkelingen en effecten nauwkeurig gevolgd moeten worden.

Een belangrijk aspect van discriminatie op de arbeidsmarkt – zo blijkt uit de klachtenregistraties van de ADB's en tal van onderzoeken - is discriminatie op de werkvloer. Naast het ontwikkelen van beleid gericht op het tegengaan van ongewenst gedrag is het van belang werknemers weerbaar te maken tegen negatief en ongewenst gedrag. Een onderdeel van de eerder genoemde NPRD campagne richtte zich op het weerbaarder maken van (allochtone) werknemers en is door de deelnemers zeer positief ervaren en beoordeeld.

De groeiende werkloosheid onder jongeren, waarvan jongeren van niet-Nederlandse origine onevenredig het slachtoffer zijn, is zorgwekkend. Voorkomen moet worden dat jongeren zich buiten de samenleving geplaatst voelen en zich daar (deels) van afkeren. De discussie rond de zogenaamde zwarte scholen baart het platform zorgen. Zwarte scholen worden neergezet als onder de maat presterend en op voorhand problematisch. Het NPRD is van mening, dat daar waar mechanismen werken die discriminerend zijn maatregelen genomen moeten worden. Maar anderzijds is de demografische werkelijkheid in een aantal gemeenten en buurten van dien aard, dat het niet meer dan logisch is, dat daar zwarte scholen zijn danwel ontstaan. Het platform is van mening, dat de eerste zorg van de overheid dient te zijn de kwaliteit van een school en niet de kleur van de populatie. Juist de eenzijdige en onjuiste voorstelling van zwarte scholen bevordert volgens het platform de witte vlucht. In dit licht is het NPRD dan ook van mening dat de adviezen van de Onderwijsraad en de Commissie Gelijke Behandeling afgewacht moeten worden.

Tegenstellingen tussen groepen jongeren binnen en buiten de school krijgen steeds meer aandacht. Het NPRD vindt het van groot belang dat kinderen zich veilig voelen en veilig zijn binnen hun school. Het gehele onderdeel 'onderwijs' van de NPRD campagne richtte zich op deze problematiek. De op verzoek van het platform door de Anne Frank Stichting ontwikkelde en uitgevoerde pilot is volgens het NPRD een goede eerste aanzet om binnen een school tegenstellingen te overbruggen. Tijdens de landelijke studiedag stonden succesvolle onderwijsprojecten centraal en de publicatie van het NPRD over dergelijke succesvolle projecten heeft gretig aftrek gevonden.

Recente discussies en de daaruit vloeiende aandacht richten zich uitsluitend op islamitische burgers en met name burgers van Marokkaanse afkomst. Met klem wil het platform er op wijzen, dat discriminatie en racisme veel etnische groepen binnen de Nederlandse samenleving treft, ook al is daarvoor op dit moment minder politieke en media-aandacht. Zowel dagelijks als institutioneel racisme, en diensgevolge discriminatie en uitsluiting, treft ook burgers van bijvoorbeeld Afrikaanse en Aziatische origine. Klachten met betrekking tot antisemitisme mogen dan volgens de laatste monitor² en de rapportages van onder andere het CIDI zijn afgenomen, verdwenen zijn ze zeker niet. Waakzaamheid en permanente aandacht blijven geboden. Ook kleinere groepen mogen in het overheidsbeleid absoluut niet vergeten worden. Expliciet wil het platform in deze wijzen op de in Nederland wonende Roma en Sinti. Niet alleen omdat de verwachting is, dat deze groep de komende jaren zal groeien als gevolg van de uitbreiding van de EU, maar meer nog, omdat deze groep zich geconfronteerd ziet met grote achterstanden op diverse maatschappelijke terreinen. Problematisch is dat deze groep jaren lang nauwelijks onderwerp van aandacht is geweest. Recente aandacht zoals in de monitor van Van Donselaar en Rodrigues³ en van overheidswege ingevolge

² Idem.

³ Idem.

Europese afspraken vindt het NPRD een eerste stap in de goede richting. Gelet op de specifieke problematiek van de Roma en Sinti is het platform voorstander van het formeel opnemen van een vertegenwoordiger in haar midden.

Met vriendelijke groet,

dr. E. Borst - Eilers
Voorzitter